

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Ruokaviraston ajankohtaiskatsaus

Tuula Koimäki

Erityisasiantuntija

Elintarvikehygienijaosto, mikrobiologisen elintarviketurvallisuuden
yksikkö

ATP-neuvottelukunnan koulutuspäivä

8.5.2024

Kuljetusten valvonta

- Ruokavirasto johtaa atp-sopimuksen mukaisten kuljetusten valvontaa ja ohjaa muuta elintarvikekuljetusten valvontaa
- Kunnalliset elintarvikevalvontayksiköt valvovat kuljetuksia omalla alueillaan
  - Kunnat valvovat myös atp-sopimuksen mukaisia kuljetuksia ja kuljetusajoneuvoja alueellaan
- Tulli valvoo atp-sopimuksen mukaisia kuljetuksia raja-asemilla
- Yhteistyötä tehdään Ruokaviraston, tullin ja kunnallisten yksiköiden välillä atp-sopimuksen mukaisten kuljetusten valvonnassa

Yleistä elintarvikekuljetusten valvonnasta

- Paljon valvontakohteita
- Vaikeasti tavoitettavia valvontakohteita → kuljetusten valvonta ei ole vieläkään erityisen kattavaa
- Toimivuutta edistää se, että lähettäjän ja vastaanottajan väliset sopimukset kunnossa
- Omavalvonta on tehokasta – vastaanottotarkastuksia tehdään aktiivisesti
  - jos vastaanottotarkastuksessa havaitaan puutteita esim. elintarvikkeiden lämpötiloissa, pakkausten kunnossa, kuljetusolosuhteissa → Palaute siitä vastaavalle toimijalle, jotta asiat korjaantuvat!

Elintarvikevalvonta ja Oiva

Elintarvikekuljetusten valvonta

- Tarkastuksella arvioidaan kaikki sellaiset asiarivit, jotka kuuluvat toimintaan (esim. omavalvonta, lämpötilahallinta, kuormatilan puhtaanapito ja kunnossapito)
- ATP-sopimuksen mukaiset vaatimukset tarkastetaan ohjeen 15.6 mukaan.
  - kyseessä ns. pimeä tarkastusrivi, joka ei vaikuta tarkastuksen Oiva-raportin kokonaisarvosanaan

Kuljetusten tarkastustiheys

	Tarkastustiheys
Riskiluokka 0 Lämpötilasäätelämätön (ei kuitenkaan säiliöauto) kuljetus, jos toimijalla enintään 10 kuljetusvälinettä	alkutarkastus ei säännöllistä tarkastusta
Kokoluokka 1 ✓ Säiliöautokuljetus/lämpötilasäädely kuljetus; 1 kuljetusväline ✓ Ei lämpötilasäädely kuljetus yli 10 kuljetusvälinettä	kerran kolmessa vuodessa
Kokoluokka 2 ✓ Säiliöautokuljetus/lämpötilasäädely kuljetus; 2-10 kuljetusvälinettä	kerran kolmessa vuodessa
Kokoluokka 3 ✓ Säiliöautokuljetus/lämpötilasäädely kuljetus; yli 10 kuljetusvälinettä	joka toinen vuosi

<https://www.ruokavirasto.fi/yritykset/oppaat/riskiluokitusohje/elintarvikehuoneiston-ja-kontaktimateriaalitoiminnan-riskiluokitus-ja-elintarvikelainsaadannon-mukaisen-valvontatarpeen-maarittaminen/>

Oiva-ohje 15.6 Kansainvälisten kuljetusten vaatimusten mukaisuus (1/6)

Arviointi ei toistaiseksi näy Oiva-raportilla, ainoastaan tarkastuskertomuksessa.

Huomioitavaa:

- Tätä ohjetta käytetään silloin, kun **tarkastetaan ATP-luokiteltua eli ATP-sopimuksen piiriin kuuluvaa kuljetuskalustoa**. Kansainvälinen ATP-sopimus on helposti pilaantuvien elintarvikkeiden kansainvälisiä kuljetuksia ja tällaisissa kuljetuksissa käytettävää erityiskalustoa koskeva sopimus. **ATP-sopimuksen noudattamista valvotaan pääosin muun kuljetuksen valvonnan yhteydessä. Muut kuljetustoimintaan liittyvät asiat arvioidaan niiden omissa kohdissa.**
- ATP-kuljetuksia ovat käytännössä lähes kaikki pakastettujen elintarvikkeiden kansainväliset maakuljetukset. Myös suurin osa jäähdytettyjen elintarvikkeiden kuljetuksista kuuluu sopimuksen piiriin.
- ATP-sopimus koskee pääsääntöisesti maakuljetuksia, mutta myös alle 150 km merimatkat ilman jälleenuormausta kuuluvat sopimuksen piiriin. Tämän lisäksi ATP-sopimuksen mukaista kuljetuskalustoa voidaan käyttää myös kansallisissa elintarvikekuljetuksissa. Tällöin noudatetaan kansallisia lämpötilavaatimuksia, ja lämpötilat arvioidaan eri kohdassa.
- **Vaikka ATP-luokiteltua kuljetuskalustoa käytetään ainoastaan kansallisissa elintarvikekuljetuksissa, niin sen tulee täyttää ATP-sopimuksen mukaiset kuljetuskalustoa koskevat vaatimukset.** ATP-sopimuksen mukaiset kalustoa koskevat vaatimukset arvioidaan tällöinkin tämän ohjeen mukaan. **Kuljetuslämpötilojen osalta ATP-luokitellulla kuljetuskalustolla tehdyissä kansallisissa elintarvikekuljetuksissa noudatetaan kansallisia lämpötilavaatimuksia, ja lämpötilahallinta arvioidaan tällöin kohdassa 15.4.**
- Jos kuljetusväline on ATP-luokiteltu ulkomailla ennen sen tuomista Suomeen, on lähtömaan antama ATP-todistus voimassa kuusi kuukautta. Sen aikana kuljetusvälineelle on haettava suomalainen ATP-todistus.

Oiva-ohje 15.6 Kansainvälisten kuljetusten vaatimusten mukaisuus (2/6)

ATP-sopimuksen mukaiset lämpötilavaatimukset:

Kuljetuksen aikana ja jäähdytyslaitteen höyrytimen sulatuksen aikana lyhytaikainen lämpötilan kohoaminen voi olla korkeintaan + 3 °C elintarvikkeen pinnassa.

- Helposti pilaantuvat elintarvikkeet: kala sulavan jään lämpötilassa, jauheliha +2 °C, riista +4 °C, helposti pilaantuvat elintarvikkeet +6 °C tai asiakirjoissa ilmoitettu lämpötila, punainen liha +7 °C.
- Pakastetut elintarvikkeet: jäätelö -20 °C, pakastettu kala, kalatuotteet, nilviäiset ja äyriäiset sekä kaikki muut pakastetut elintarvikkeet -18 °C.
- Jäädytetyt elintarvikkeet: jäädytetty kala, kalatuotteet, nilviäiset ja äyriäiset -18 °C, jäädytetyt elintarvikkeet -12 °C sekä voi -10 °C.
- Pakastekuljetuksissa tulee olla rekisteröivä lämpötilanseuranta. Lämpötilan rekisteröintilaitteen tulee ATP-sopimuksen mukaan täyttää EN 12830 vaatimukset. Tarvittaessa valvoja voi pyytää kuljetuksen aikaisia lämpötilatietoja toimijalta, jos on syytä epäillä, että elintarvikkeiden lämpötilat eivät ole olleet sallituissa rajoissa kuljetuksen aikana tai tietoja tarvitaan elintarvikkeiden turvallisuuden arvioimiseksi. Jos valvoja itse mittaa elintarvikkeiden lämpötiloja tarkastuksen aikana, mittaus on tehtävä ATP-sopimuksen liitteen 2 lisäyksen 2 mukaan.

Oiva-ohje 15.6 Kansainvälisten kuljetusten vaatimusten mukaisuus (3/6)

Tarkastettavat asiat:

- Kuljetusvälineen ATP-todistus
- ATP-todistuksen ja kuljetusvälineen tietojen vastaavuus
- ATP-luokituksen ja merkintöjen ajantasaisuus
- Kuljetusvälineen tyyppikilpi
- Seinärakenteet ja tiivisteet (niiden kunto ja puhtaus)
- Lämpötilan rekisteröintilaitte pakastekuljetuksissa
- Kansainvälisten kuljetuksen aikaiset lämpötilat
- Omavalvonnan riittävyys ja sopivuus sekä tarvittaessa suunnitelma tarkastetaan soveltaen ohjeen 1.6 liitettä ” Omavalvonnan riittävyys ja sopivuus” (omavalvonnan ei tarvitse olla mukana ajoneuvossa).

Oiva-ohje 15.6 Kansainvälisten kuljetusten vaatimusten mukaisuus (4/6)

Toiminta on vaatimusten mukaista.

Kuljetusvälineellä on sen rekisteröintimaan myöntämä ATP-todistus.

ATP-todistus ja kuljetusvälineen tiedot vastaavat toisiaan.

ATP-luokitus ja merkinnät ovat ajan tasalla.

Kuljetusvälineen tyyppikilpi on luettavissa (yleensä etuseinässä korin ulkopuolella).

Seinäarakenteet ovat ehjät ja puhtaat.

Tiivisteet ovat ehjät ja puhtaat.

Lämpötilan rekisteröintilaitte on olemassa pakastekuljetuksissa.

Kansainvälisten kuljetusten lämpötilat ovat ATP-sopimuksen mukaiset.

Toiminnassa on pieniä epäkohtia, jotka eivät heikennä elintarviketurvallisuutta eivätkä johda kuluttajaa harhaan.

Esimerkiksi:

Seinäarakenteissa on hieman epäpuhtautta ja niissä on kulumisen merkkejä, mutta se ei vaaranna elintarviketurvallisuutta.

Tiivisteissä on pientä epäpuhtautta ja/tai rikkoutumista, mutta se ei vaikuta kuormatilan lämpötilaan.

Lämpötilan rekisteröintilaitte on olemassa pakastekuljetuksissa.

Kansainvälisten kuljetusten lämpötilat ovat ATP-sopimuksen mukaiset, ja lämpötila on noussut tilapäisesti (jäähdytyslaitteen höyrystimen sulatuksen aikana) korkeintaan 3 astetta.

Oiva-ohje 15.6 Kansainvälisten kuljetusten vaatimusten mukaisuus (5/6)

Toiminnassa on epäkohtia, jotka heikentävät elintarviketurvallisuutta tai johtavat kuluttajaa harhaan. Epäkohdat on korjattava määräajassa.

Esimerkiksi:

Kuljetusvälineellä on sen rekisteröintimaan myöntämä ATP-todistus, mutta ATP-todistus ja kuljetusvälineen tiedot eivät vastaa toisiaan.

ATP-luokitus ja merkinnät ovat vanhentuneet.

Seinärakenteet ovat vaurioituneet (esim. reikä tai halkeama).

Tiivisteet ovat vaurioituneet.

Kansainvälisten kuljetusten lämpötilat poikkeavat:

- 1) Pakasteiden lämpötila on korkeampi kuin -15 °C .
- 2) Helposti pilaantuvien elintarvikkeiden lyhytaikainen lämpötilapoikkeama elintarvikkeen pinnassa on ATP-sopimuksen liitteessä 3 annetuista lämpötilavaatimuksista joko yli 3 astetta tai lämpötilapoikkeama on korkeintaan 3 astetta, eikä sitä voi tulkita lyhytaikaiseksi.

Oiva-ohje 15.6 Kansainvälisten kuljetusten vaatimusten mukaisuus (6/6)

Toiminnassa on epäkohtia, jotka vaarantavat elintarviketurvallisuutta tai johtavat kuluttajaa vakavasti harhaan tai toimija ei ole noudattanut annettuja määräyksiä. Epäkohdat on korjattava välittömästi.

Esimerkiksi:

ATP-luokitellulta kuljetusvälineeltä puuttuu kuljetusvälineen rekisteröineen rekisteröintimaan myöntämä ATP-todistus.

Kuljetusvälineen tyyppikilpi puuttuu (yleensä etuseinässä korin ulkopuolella).

Seinärakenteet ovat niin vaurioituneet (esim. reikä tai halkeama), että tarkoitettua lämpötilaa ei saavuteta.

Tiivisteet ovat vaurioituneet niin, että tarkoitettua lämpötilaa ei saavuteta.

Kansainvälisten kuljetusten lämpötilat poikkeavat ATP-sopimuksen mukaisista lämpötiloista yli 3 astetta.

Kuljetusten valvonnan OIVA-raportin arvosanjakauma 2023 (kunta)

	Tarkastuksia (kpl)	A %	B %	C %	D %
Elintarvikkeiden kuljetus yhteensä	128 (130)	75 (82)	17 (11)	7 (6)	1 (0,8)
Kuljetus jäähdytettynä	75 (83)	75 (78)	17 (16)	7 (5)	1 (1)
Kuljetus lämpimänä	6 (8)	100 (100)	-	-	-
Pakastekuljetus	40 (40)	83 (84)	15 (8)	0 (5)	3 (3)
Kuljetus ilman lämpötilasäätelyä	52 (47)	73 (92)	19 (6)	8 (2)	-

Suluissa vuoden 2022 arvosanjakauma

Kuljetusten valvonnan C ja D-arvosanat 2023 (kunta)

Oivarivinro	Oiva-rivin nimi	C-arvosana (kpl)	D-arvosana (kpl)
6.5	Elintarvikkeiden valmistusprosessien lämpötilahallinta	1	0
15.3	Elintarvikkeiden lähettäminen ja kuljetusolosuhteet	2	0
15.4	Elintarvikkeiden kuljetusten lämpötilahallinta	5	1
15.6	Kansainvälisten kuljetusten vaatimustenmukaisuus	2	1
17.1	Näytteenotto ja omavalvontatutkimukset	1	0
13.1	Pakolliset elintarviketiedot (pakatut ja pakkaamattomat elintarvikkeet)	1	0
13.2	Ravintoarvomerkintä	1	0
4.5	Henkilökunnan perehdytys, opastus ja koulutus	2	0
16.8	Sian-, siipikarjan-, lampaan- ja vuohenlihan jäljitettävyys	1	0
16.9	Eläinperäisten elintarvikkeiden jäljitettävyys	1	0
1.6	Omavalvonnan yleinen vaatimustenmukaisuus	7	0
14.1	Pakkaus- ja muut elintarvikekontaktimateriaalit	1	0
2.1	Tilojen soveltuvuus harjoitettavaan toimintaan	0	1
2.1	Tilojen soveltuvuus elintarvikehuoneistotoimintaan	1	0
2.2	Tilojen kunto	2	0
3.1	Tilojen yleinen siisteys ja puhtaus	1	0
3.2	Työvälineiden, laitteiden ja siivousvälineiden puhtaus	1	0

ATP-Kuljetusten valvonnan arvosanjakauma 2019-2023 (rivi 15.6)

Vuosi	Tarkastetut toimipaikat kpl	A%	B%	C%	D%	Kehotukset kpl	Pakkokeinot kpl
2023	36	78 %	14 %	6 %	3 %	3	0
2022	32	76 %	12 %	9 %	3 %	4	0
2021	26	92 %	8 %	0,0 %	0,0 %	0	0
2020	29	91 %	3 %	6 %	0,0 %	3	0
2019	34	91 %	6 %	3 %	0,0 %	1	0

Havaittuja puutteita rivillä 15.6

- Toimija ei osannut tulostaa kuljetuksen lämpötilaraporttia
- Suomalainen ATP-todistusta ei ollut tarkastuksella näytettävissä, mutta sitä oli jo haettu
- ATP-luokitusmerkintä vanhentunut (yleisin)
- Tiivisteet vaurioituneet (1 kpl)
- Seinärakenteet vaurioituneet (1 kpl)
- Lämpötilan rekisteröintilaitte ei täytä standardin vaatimuksia (1 kpl)
- Väärennetty ATP-todistus (1 kpl)

Raportointi YK:lle

- ATP-luokitellun kuljetuskaluston tarkastukset raportoidaan vuosittain YK:lle ja raportointia varten on ainakin seuraavat tarkastusta koskevat tiedot ja havainnot v kirjattava huolellisesti joko Vatiin riville 15.6 tai Ruokaviraston [sivulta](#) löytyvään ja Ruokaviraston kirjaamoon lähetettävään lomakkeeseen:
  - kuljetusvälineen tyyppi (kuorma-auto, perävaunu, puoliperävaunu, kontti tai muu)
  - kuljetusvälineen rekisterinumero
  - ATP-todistuksen numero ja voimassaoloaika
  - ATP-luokka
  - tämän ohjeen Tarkastettavat asiat -listan sisältämät asiat.

Elintarvikelainsäädäntö

- Elintarvikelainsäädäntöä löytyy MMM:n sivuilta
- <https://mmm.fi/lainsaadanto/elaimet-elintarvikkeet-ja-terveys/lainsaadanto/i-rekisteri>
- Elintarvikelaki [297/2021](#)
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus elintarvikehygieniasta [318/2021](#)
  - Kuljetuslämpötilavaatimukset 23 § (muutos 880/2022)
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o [852/2004](#) (konsolidoitu 24.3.2021) elintarvikehygieniasta
- *Ei tiedossa olevia muutoksia!*

Ruokaviraston ohjeet

- Ohjeet kerätty toimialakohtaisesti

<https://www.ruokavirasto.fi/elintarvikkeet/elintarvikeala/ohjeet/>

Kuljetus → <https://www.ruokavirasto.fi/elintarvikkeet/elintarvikeala/ohjeet/#kuljetus>

Kuljetus

Ruokaviraston nettisivut

- [Elintarvikkeiden kuljetus](#)

Ruokaviraston ohjeet

- [Oiva-arviointiohjeet](#)
- [ATP-sopimuksen noudattamisen valvonta](#) (doc)
- [Lausunto elintarvikkeiden irtokuljetuksesta](#) (pdf)
- [Kuljetatko ruokaa? -kuvallinen muistilista](#) (pdf)

Muut ohjeet

- [Elintarvikekuljetusten yleiset hyvän käytännön ohjeet](#) - Logistiikkayritysten Liitto ry:n ja Elintarvikealan Kuljetusyrittäjät ry:n koordinoimana laadittu ja Ruokaviraston arvioima hyvän käytännön ohje

Lainsäädäntö

Katso lainsäädäntöviiteissä ajantasainen tai viimeisin konsolidoitu versio sekä asetusmuutokset [Maa- ja metsätalousministeriön lainsäädäntöhakemistosta](#).

Ruokaviraston ohjeet

[Oiva-arviointiohjeet](#)

[15 Elintarvikkeiden toimitukset:](#)

15.1 Elintarvikkeiden vastaanottaminen

15.3 Elintarvikkeiden lähettäminen ja kuljetusolosuhteet

15.4 Elintarvikkeiden kuljetusten lämpötilahallinta

15.6 Kansainvälisten kuljetusten vaatimustenmukaisuus

[Elintarvikevalvontatietojen julkaisujärjestelmä Oiva](#) ”Oiva-yleisohje”

[Ohje rekisteröidyn elintarvikehuoneiston elintarvikehygieniasta](#)

- päivitetty 10/2023
- 3.2.8 kohta: Lämpötilat kuljetusten aikana
- 7 kohta: kuljetuksiin liittyvää asiaa

Kuntien yhteystiedot

Yrittäjät ottavat ensisijaisesti yhteyttä kunnan elintarvikevalvontaan:

<https://www.ruokavirasto.fi/elintarvikkeet/elintarvikeala/ota-yhteytta-elintarvikevalvontaan/>

Ota yhteyttä elintarvikevalvontaan

- Suunnitteletko elintarvikealan yrityksen perustamista?
- Onko sinulla yrittäjänä kysymyksiä elintarvikelainsäädännöstä?
- Mietitkö ruokatapahtuman järjestämistä?
- Haluatko kuluttajana olla yhteydessä elintarvikevalvontaan?
- ilppa-palvelussa voit ilmoittaa
  - elintarvikealan toiminnan aloittamisesta, olennaisesta muuttamisesta, lopettamisesta tai toimijan vaihtumisesta
  - ruokamyrkytyspäilystä, allergisesta reaktiosta tai vierasesineistä elintarvikkeissa

Tiedot menevät sähköisesti viranomaisen käsiteltäväksi. Sisäänkirjautumista ei tarvita.

ilppa-ilmoituspalvelu

Yritysten ja kuluttajien elintarvikevalvontaan ja -lainsäädäntöön liittyvissä kysymyksissä auttavat ensisijaisesti kuntien elintarvikevalvontaviranomaiset. Ruokavirasto ei vastaa yksittäisten yritysten ja kuluttajien yhteydenottoihin.

Elintarvikevalvonnan yhteystiedot löydät alla olevasta valikosta.

Kunnat ylläpitävät itse tätä osoitteistoa Ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietojen hallintajärjestelmän (VYHA-järjestelmän) kautta.

Valitse kunta

Ruokavirastossa yhteydenotot ATP-asioissa

atp@ruokavirasto.fi

Kiitos!